

Nikolas Pileđi

DOBRI
MOMCI

Prevela Milica Simić

Beograd, 2008.

Uvod

U utorak 22. maja 1980. godine, čovek koji se zvao Henri Hil učinio je ono što mu je izgledalo kao jedino pametno što može da učini: odlučio je da prestane da postoji. Nalazio se u Okružnom zatvoru u Nasauu, suočen sa mogućnošću doživotne robije za učestvovanje u trgovini narkoticima velikih razmera. Federalni tužiocu su ga ispitivali o njegovoj ulozi u pljački vrednoj šest miliona dolara izvršenoj u nemačkoj avionskoj kompaniji *Lufthansa*, najvećoj uspešno izvedenoj krađi gotovog novca u američkoj istoriji. Policija grada Njujorka stajala je u redu iza federalaca i čekala da bi s njim razgovarala o deset ubistava do kojih je došlo nakon pljačke u *Lufthansi*. Ministarstvo pravde želelo je da s njim razgovara o njegovoj vezi sa ubistvom u koje je bio uključen i Mikele Sindona, već osuđeni italijanski finansijer. Jedinica za borbu protiv organizovanog kriminala želela je da sve sazna o košarkašima iz ekipe Bostonskog koledža koje je podmitio da bi nameštali rezultate utakmica. Agenti ministarstva finansija tražili su sanduke sa automatskim puškama i minama *Klejmor* koje je ukrao iz fabrike oružja u Konektikatu. Služba javnog tužilaštva iz Bruklina želela je informacije o lešu pronađenom u jednom kamionu-hladnjači, koji je bilo toliko zamrznut da su bila potrebna dva dana da bi se otopio i da bi sudski patolog mogao da izvrši autopsiju.

Kada je samo tri nedelje pre toga Henri Hil uhapšen, to nije predstavljalo neku veliku vest. Nije bilo naslovnih strana u novinama niti priloga u večernjim vestima. Njegovo hapšenje je bilo samo još jedno među desetinama pomalo naduvanih hapšenja zbog droge vredne više miliona dolara kakva policija izvrši

svake godine pokušavajući da zasluži hvalospeve. Međutim, hapšenje Henrija Hila je bilo dobitak bez premca. Hil je odrastao u mafiji. Bio je samo „mehaničar“, ali je znao sve. Znao je kako Mafija funkcioniše. Znao je ko podmazuje mašineriju. Znao je, i to bukvalno, gde su leševi zakopani. Policija je znala da bi im, kada bi on progovorio, to omogućilo da podignu na desetine optužnica i dobiju desetine presuda. Ipak, Henri Hil je znao da će ga, čak i ako ne progovori, njegovi prijatelji ubiti, baš kao što su to učinili i sa svima drugima koji su bili umešni u pljačku u *Lufthansi*. U zatvoru su do Henrija stigle vesti: njegov zaštitnik, Pol Varo, sedamdesetogodišnji šef Mafije u čijoj kući je Henri odgajan od detinjstva, završio je s njim; a Džejms – Džimi Gospodin Burk, Henrijev najbolji prijatelj, poverenik i partner, čovek s kojim je muvao i krao od svoje trinaeste godine, planirao je da ga ubije.

Pod ovim okolnostima Henri je doneo odluku: postao je deo Federalnog programa za zaštitu svedoka Ministarstva pravde. Njegova žena Karen i njihova deca – Džudi, kojoj je bilo petnaest godina i Rut, kojoj je bilo dvanaest – prestali su da postoje zajedno s njim. Dati su im novi identiteti. Treba reći da je za Henrija Hila bilo nešto lakše da prestane da postoji nego što bi to bilo za nekog drugog, prosečnog građanina, s obzirom na to da su stvarni dokazi da Hil postoji bili izuzetno mršavi. Njegova kuća je, zvanično, bila vlasništvo njegove tašte. Njegova kola su bila registrovana na ženino ime. Kartice socijalnog osiguranja i vozačke dozvole – imao je po nekoliko i jednih i drugih – bile su falsifikovane i glasile na izmišljena imena. On nije nikada glasao i nikada nije platio porez. Nikada čak nije ni leteo avionom s kartom koja je glasila na njegovo pravo ime. Zapravo, jedan od ono malo dokumenata koji su nedvosmisleno dokazivali da je Henri Hil uopšte živio – uz njegovu krštenicu – bio je njegov

dosje u policiji u kojem su bila uneta hapšenja koja su započela kada je kao tinejdžer postao šegrt u Mafiji.

Godinu dana nakon njegovog hapšenja obratio mi se njegov advokat koji je rekao da Hil traži nekoga ko bi napisao njegovu priču. U tom trenutku, budući da sam pisao o ljudima iz sveta organizovanog kriminala većim delom svoje novinarske karijere, bile su mi dojadile egomanijakalne ispovesti nepismenih kriminalaca koji se pretvaraju da su dobronamerni „kumovi“. Uz to, nikada pre nisam čuo za Henrija Hila. U kancelariji imam četiri kutije prepune kartica koje gotovo opsesivno ispunjavam imenima i različitim podacima o svakom važnijem ili manje važnom pripadniku ogranizovanog kriminala na kojeg naletim čitajući novine ili sudske presude. Kada sam ih pregledao, otkrio sam da imam karticu sa Hilovim imenom, iz 1970. godine na kojoj je on pogrešno identifikovan kao član mafijaške porodice Džozefa Bonana. Ipak, po količini podataka koje su Federalni agenti prikupili o njemu od trenutka njegovog hapšenja pre godinu dana i značaju koji su mu pridavali kao svedoku bilo mi je jasno da je Henri Hil, ako ništa drugo, barem vredan toga da ga upoznam.

S obzirom na to da se nalazio u Federalnom programu zaštite svedoka sastanak je morao da se održi na nekoj lokaciji koja bi garantovala njegovu bezbednost. Dobio sam instrukcije da se nađem sa dva Federalna šerifa kod šaltera agencije *Branif* na aerodromu La Gvardija. Kada sam stigao, ova dva agenta su imala spremljenu avionsku kartu za mene. Upitali su me da li treba da idem u toalet. Ovo pitanje mi se učinilo prilično bizarnim s obzirom na to da su mi ga postavili Federalni agenti, ali su mi oni objasnili da od trenutka kada mi daju kartu ja ne smem da se udaljavam van njihovog vidnog polja sve dok se ne ukrcamo u avion. Nisu smeli da rizikuju da ja, možda, vidim koje je odredište i onda nekome javim gde idem. Kao što se posle ispostavilo,

avion u koji smo se ukrkali nije bio avion kompanije *Braniff*, a prvo mesto na koje smo sleteli nije bilo ono gde nas je Henri Hil čekao. Bilo je potrebno više od jednog leta tog dana da bismo konačno stigli u grad u koji je, kako sam to kasnije saznao, Henri Hil sa sa Federalnim agentima koji su ga čuvali stigao tek nekoliko sati pre nas.

Hil je za mene predstavljao iznenađenje. Nije izgledao i nije se ponašao kao većina uličnih kriminalaca koje sam pre toga susreo. Govorio je povezano i prilično pravilno. Povremeno se smešio. Znao je mnogo toga o svetu u kojem je odrastao, ali je o njemu govorio sa neobičnom objektivnošću i mogao je da uoči pojedinosti kao da je posmatrač sa strane. Većina mafijaša koji su tokom svih ovih godina govorili za knjige i časopise nisu mogli da se odvoje od svojih iskustava u dovoljnoj meri da bi mogli da posmatraju svoje živote iz neke druge perspektive. Toliko su slepo išli stazom mafije da su retko mogli da primete išta u krajoliku pored nje. Henri Hil je bio sav pretvoren u oči i pogled. Bio je fasciniran svetom u kojem je odrastao i bilo je malo toga čega se on nije sećao.

Henri Hil je bio lopov. Bio je prevarant. Varao je i muvao i razbijao glave. Znao je kako da podmiti i kako da prevari. Bio je reketaš s punim radnim vremenom, pravi pripadnik sveta organizovanog kriminala, neka vrsta retke ptice koja bi trebalo da izazove interesovanje antropologe isto onoliko koliko i policajaca. Na ulici, on i njegovi drugovi sebe su nazivali „maherima“. Smatrao sam da bi knjiga o njegovom životu mogla da pruži pogled „insajdera“ na svet o kojem obično slušamo ili posmatrano izvana ili sa samog vrha, od nekog *capo di tutti capi*.

Prvo poglavlje

Henri Hil se upoznao sa životom u Mafiji gotovo slučajno. Godine 1955, kada je imao jedanaest godina, otišao je u otrcanu, s bojom koja se ljuštila, zgradu taksi službe u Ulici Pajn broj 39, blizu Avenije Pitkin, u Braunsvilu, Istočni Njujork u Bruklinu, tražeći posao koji bi radio pola radnog vremena posle škole. Jednospratna zgrada taksi službe i njena dispečerska kancelarija nalazile su se tačno preko puta kuće u kojoj je on živio sa majkom, ocem, četiri starije sestre i dva brata i Henrija je ovo mesto zanimalo gotovo otkako je znao za sebe. Čak i pre nego što je otišao da tamo radi Henri je gledao dugačke crne 'kadilake' i 'linkolne' kako klize po bloku. Posmatrao je bezizražajna lica posetioca taksi službe i uvek se sećao njihovih ogromnih kaputa. Neki od posetilaca su bili toliko krupni da bi se kola, kada bi se iz njih izvlačili podizala za po nekoliko centimetara. Gledao je njihovo svetlucavo prstenje i kopče na kaiševima ukrašene draguljima i debele zlatne narukvice na tankim kao listić ručnim satovima od platine.

Ljudi u taksi službi razlikovali su se od svih drugih u kraju. Oblačili bi svilena odela ujutru i obrisali bi maramicom haubu kola pre nego što bi se naslonili na njih da razgovaraju. Posmatrao je kako nepropisno parkiraju svoje automobile i kako nikada zbog toga ne dobijaju kaznu, čak ni kada ih parkiraju tik uz hidrant za vodu. Zimi je gledao kako gradska vozila čiste sneg sa parkinga taksi službe pre nego što odu da ga očiste u školskom dvorištu i prostoru oko bolnice. Leti je mogao da čuje buku koju su pravili dok su po celu noć igrali karte, i znao je da se niko – pa čak ni gospodin

Mankuzo koji je živeo nešto niže u bloku i na sve prigovarao – neće usuditi da se žali zbog toga. Ljudi u taksi službi su bili bogati. Vadili su iz džepova svežnjeve novčanica od dvadeset dolara kao da su loptice za bezbol i nosili su na malom prstu prstenje sa dijamantom veličine oraha. Prizor tog bogatstva i moći i veličine bio je opojan.

Henrijevi roditelji su u početku bili oduševljeni što je njihov energični mladi sin našao posao preko puta kuće. Henrijev otac, Henri Hil Stariji, vredno je radio kao električar u jednoj građevinskoj kompaniji i uvek je smatrao da dečaci treba da rade i tako nauče kolika je vrednost novca koji neprestano traže. Morao je da izdržava sedmoro dece od svoje plate koju je primao kao električar, tako da je bilo kakav dodatni prihod bio dobrodošao. Od svoje dvanaeste godine, kada je došao iz Irske u Sjedinjene Države nedugo nakon očeve smrti, Henri Hil Stariji morao je da izdržava svoju majku i trojicu mlađe braće. Uporno je tvrdio da je početi raditi u ranom uzrastu ono što uči mlade ljude kolika je vrednost novca. Smatrao je da američki dečaci, za razliku od dece u njegovoj rodnoj Irskoj, besposličice u mladosti mnogo duže nego što je to neophodno.

Henrijeva majka, Karmela Kosta Hil, takođe je bila oduševljena time što je njen sin našao posao u blizini kuće, ali iz drugih razloga. Prvo, znala je da će to što je njen sin našao posao usrećiti njegovog oca. Drugo, nadala se da će posao nakon škole moći da zadrži njenog živahnog mladog sina van kuće dovoljno dugo da bi prestao da se neprestano svađa sa svojim sestrama. Takođe, dok mladi Henri radi, ona će moći da provodi više vremena s Majklom, svojim najmlađim sinom, koji je rođen sa teškim deformitetom kičme i koji je bio osuđen na ležanje u krevetu i invalidska kolica. Karmela Hil je bila zadovoljna i zbog nečeg drugog – bila je, zapravo, oduševljena kada je saznala da

porodica Vario koja je bila vlasnik taksi službe potiče iz istog dela Sicilije u kojem je i ona rođena. Karmela Kosta je dovedena u Sjedinjene Države kao malo dete i udala se za visokog, zgodnog, crnokosog mladog irskog momka kojeg je upoznala u kraju u kojem je živela kada je imala sedamnaest godina, ali nikada nije izgubila svoje spona sa zemljom u kojoj je rođena. Uvek je, na primer, kuvala sicilijanska jela i sama pravila testo i spremala je svom mladom suprugu umak sa sardelama i *calamari* nakon što je bacila njegovu bocu sa kečapom. I dalje je verovala u isceliteljske moći nekih svetaca sa severa Sicilije, kao što je Santa Pantaleone, svetac koji leči zubobolju. Smatrala je, kao i mnogi drugi članovi različitih imigrantskih grupa, da su ljudi koji su povezani sa zemljom iz koje je potekla na neki način povezani i sa njom. I sama pomisao da je njen sin dobio svoj prvi posao kod *paesani* značila je za Karmelu da su njene molitve uslišene.

Međutim, nije prošlo mnogo vremena pre nego što su Henrijevi roditelji počeli da menjaju svoje mišljenje o poslu koji je njihov sin obavljao nakon škole. Posle prvih nekoliko meseci saznali su da je ono što je počelo kao posao sa pola radnog vremena za njihovog sina postalo opsesija sa punim radnim vremenom. Henri Mlađi je uvek bio u taksi službi. Kada je trebalo da obavi neki posao za majku, on je bio u taksi službi. Bio je u taksi službi ujutru pre odlaska u školu, i bio je u taksi službi po podne kada se škola završi. Otac ga je pitao za domaće zadatke. „Radim ih u taksi službi“, odgovorio je. Njegova majka je primetila da se više ne igra sa dečacima svog uzrasta. „Igramo se u taksi službi“, rekao je.

„Moj otac je bio stalno besan. On je rođen besan. Bio je besan zato što mora da radi toliko naporno za jad i bedu od plate. U to vreme električari, pa čak i oni koji su bili učlanjeni u sindikat, nisu mnogo zarađivali. Bio je besan zato što je naša kuća sa tri spavaće sobe bila ispunjena bukom koju su pravile moje

četiri sestre, dvojica braće i ja. Vikao je da je sve što želi malo mira i tišine, ali mi smo bili tihi kao miševi i on je bio jedini koji se drao i urlao i treskao sudove o zid. Bio je besan što je moj brat Majkl morao da se rodi paralizovan od struka naniže, ali, najviše od svega je bio besan zato što sam ja stalno visio u taksi službi. „Oni su propalice!“ vikao je. „Upašćeš u nevolju!“ urlao je. Ali, ja sam se jednostavno pretvarao da ne znam o čemu priča i govorio da je sve što ja radim to da obavljam sitne poslove posle škole, iako sam, u stvari, primao opklade i kleo sam se da idem u školu, iako tamo nedeljama nisam ni privirio. On je znao šta se stvarno dešava u taksi službi i svaki čas sam, obično kada bi se on napio, dobijao batine, ali tada mi to nije bilo važno. Svako mora da ponekad dobije batine.“

Te 1955. godine Avenija Juklid i „Služba za taksi vozila i iznajmljivanje limuzina“ u Braunsvilu – Istočni Njujork bili su nešto mnogo više od dispečerskog centra za taksi vozila iz kraja. Bilo je to mesto okupljana ljudi koji su se kladili na konjskim trkama, advokata, knjigovođa, bivših džokeja, onih koji su uslovno pušteni na slobodu i prekršili uslov, građevinskih radnika, sindikalnih funkcionera, lokalnih političara, vozača kamiona, bukmejкера, kladioničara, onih koji se bave plaćanjem kaucija, kelnera bez posla, zelenaša, policajaca kada nisu na dužnosti, pa čak i nekoliko penzionisanih ubica koji su nekada pripadali „Udruženju za ubistva“. Bio je to, takođe, neformalni štab Pola Varija, zvezde u usponu jedne od pet njujorških porodica organizovanog kriminala i čoveka koji je tada držao najveći broj reketa u tom kraju. Vario je bio naizmenično u i van zatvora celog svog života. Godine 1921, kada je imao jedanaest godina, odležao je kaznu od sedam meseci zbog besposličjenja i tokom narednih godina je hapšen zbog zelenašenja, krađe, izbegavanja plaćanja poreza, davanja mita, primanja opklada, nepoštovanja suda i različitih napada

i prekršaja. Što je postajao stariji i moćniji većina optužbi koje su podizane protiv njega bila je odbacivana, bilo zato što se svedoci ne bi pojavili na sudu ili zato što bi velikodušne sudije odlučile da ga kazne plaćanjem globe umesto da ga pošalju u zatvor. (Na primer, jednom ga je sudija Vrhovnog suda u Bruklinu, Dominik Rinaldi, kaznio globom u iznosu od dvesta pedeset dolara zbog davanja mita i udruživanja radi kriminalne delatnosti, za šta je mogao da dobije kaznu od petnaest godina zatvora.) Vario je pokušavao da sačuva izvesnu količinu umerenosti u kraju koji je bi poznat po teškim prekršajima. Mrzeo je nepotrebno nasilje (osim kada bi to on naredio), uglavnom zato jer je bilo loše za posao. Leševi nasumice ostavljani na ulici uvek su donosili samo probleme i ljutili policiju koja je u to vreme umela da bude prilično zadovoljna sobom kada se radilo o većini poslova mafije.

Pol Vario je bio krupan muškarac, visok metar i osamdeset i težak sto deset kilograma i delovao je kao da je još veći nego što je stvarno bio. Imao je debele ruke i grudni koš kao kod sumo rvača i kretao se na onaj nezgrapni način krupnih ljudi koji znaju da će ljudi i događaji čekati na njih. Bio je oslobođen od svakog osećaja straha i bilo je nemoguće da ga išta iznenadi. Ukoliko bi se začuo prasak iz auspuha nekog automobila ili bi ga neko pozvao po imenu, Pol Vario bi okrenuo glavu, ali polako. Izgledalo je kao da je neranjiv. Bio je odlučan. Iz njega je zračila ona vrsta letargičnosti kakva ponekad prati apsolutnu moć. Ovo sve ne znači da Vario nije mogao da se kreće brzo kada je to želeo. Henri ga je jednom video kada je iz kola zgrabio skraćenu palicu za bezbol i jurio jednog mnogo okretnijeg čoveka uz pet redova stepenica da bi od njega naplatio dug. Ipak, Vario obično nije želeo da se napreže. Kada je imao dvanaest godina, Henri je počeo da obavlja sitne poslove za Pola Varija. Uskoro je počeo da mu donosi njegove cigarete 'česterfild'

i kafu – crnu, bez šlaga i bez šećera – i prenosi njegove poruke. Henri je ulazio i izlazio iz Polijeve crne 'impale' dvadesetak puta dnevno kada su odlazili na različite sastanke po celom gradu. Dok je Vario sedeo za volanom, Henri je dovodio molioce i njima slične do kola da bi razgovarali s njim.

„U Sto četrnaestoj ulici u Harlemu gde su oni stariji tipovi bili sumnjičavi prema svemu i svakome, obično su me podozrivo gledali kad god me je Poli dovodio u tamošnje klubove. Bio sam samo mali dečko, a oni su se ponašali kao da sam pandur. Napokon, kada je jedan od njih upitao Polija ko sam ja, on ih je pogledao kao da su ludi. „Ko je on?“ rekao je Poli. „On je moj rođak. On je moja krv.“ Od tog trenutka su mi se čak i one matore mumije smeškale.

...Učio sam stvari i zarađivao sam novac. Kada bih očistio Polijev brodić, ne samo da sam bio plaćen, već sam, takođe, mogao da provedem ostatak dana pečajući. Sve što je trebalo da radim je da se brinem da Poli i ostali momci imaju hladno pivo i vino. Poli je jedini imao brodić u zalivu Šipshed koji nije imao ime. Poli nikada nije stavio svoje ime ni na šta. Nikada mu na vratima stana nije pisalo ime. Nikada nije imao telefon. Mrzeo je telefone. Kada god je bio uhapšen, davao je adresu svoje majke u Ulici Hemlok. Imao je brodiće celog svog života i nikada nije dao ime nijednom od njih. Uvek mi je govorio: „Nikada ne stavlaj svoje ime ni na šta!“ I ja to nikada nisam ni učinio.

„Uspevao sam da znam šta Poli želi čak i pre nego što bi on sam to znao. Znao sam kada treba da sam tu, a kada treba da se sklonim. To je jednostavno bilo unutar mene. Niko me nije ništa naučio. Niko mi nikada nije rekao: „Uradi ovo“ ili „Nemoj to da uradiš.“ Jednostavno sam znao. Čak i kada sam imao dvanaest godina, jednostavno sam znao. Sećam se kada je jednom, posle nekoliko meseci, Poli bio u taksi službi i neki tipovi iz kraja su došli da s njim razgovaraju.

Ustao sam i krenuo da izađem. Nije trebalo da mi se to kaže. Bilo je tu i drugih momaka koji su se tu muvali i svi smo krenuli da izađemo. „U redu je“, rekao je smešeći mi se „ti možeš da ostaneš.“ Drugi momci su nastavili da odlaze. Video sam da se plaše da se čak i osvrnu, ali ja sam ostao. Ostao sam sledećih dvadeset pet godina.“

Kada je Henri počeo da radi u taksi službi, Pol Vario je vladao Braunsvilom – Istočni Njujork kao neki radža. Vario je kontrolisao gotovo sve ilegalno kockanje, zelenašenje, reketiranje i iznuđivanje u toj oblasti. Kao značajan član mafijaške porodice Lukeze, Vario je bio zadužen da održava red među nekima od najrazuzdanijih ljudi u gradu. On je smirivao pri- tužbe, prekidao stare krvne osvete i rešavao sporove među tvrdoglavima i zadrtime. Koristeći svoju četvo- ricu braće kao izaslanike i partnere, Vario je tajno vodio nekoliko zakonitih poslova u oblasti, uključu- jući i taksi službu. Posedovao je *Presto*, restoran-pi- ceriju nalik pećini u Aveniji Pitkin, odmah iza ugla od taksi službe. Tamo je Henri naučio da kuva; tamo je naučio kako da sabira revizorske trake za Varijevu kladionicu koja je koristila podrum picerije za obav- ljanje računovodstvenih poslova. Vario je posedovao i cvečaru *Fontenblo* u Ulici Fulton, udaljenu nekih šest blokova od taksi službe. Tamo je Henri naučio kako da žicom povezuje cveće i pravi komplikovane pogrebne vence koji su naručivani kada su sahranjivani članovi gradskih sindikata.

Varijev stariji brat Leni bio je funkcioner u sin- dikatu građevinskih radnika i nekadašnji krijumčar alkohola koji se odlikovao time da je jednom uhap- šen zajedno sa Lakijem Lučanom. Leni je voleo da nosi naočare za sunce i da lakira nokte i bio je Polijeva veza sa lokalnim građevinskim preduzimačima i menadže- rima građevinskih kompanija koji su mu svi plaćali danak, bilo u gotovom novcu, bilo u nepostojećim